

Intergenerationele solidariteit bij migranten

In hoeverre lijken Nederlanders en niet-Westerse migranten op elkaar in de relaties die volwassen kinderen met hun moeder onderhouden? En wat voor effect heeft acculturatie op moeder-kind relaties?

We richten ons op de steun die volwassen kinderen aan hun moeder geven of van haar krijgen en kijken daarbij naar (regelmatige) steun in de vorm van praktische hulp (zoals huishoudelijke taken, verhuizen, spullen uitlenen of andere klusjes) en emotionele steun (interesse tonen in iemand). Nederlanders worden hierbij vergeleken met migranten uit de vier grootste niet-Westerse groepen in Nederland: Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen.

Weinig verschil in emotionele steun

Een opvallende overeenkomst tussen de groepen is het belang van een emotionele relatie (zie figuur). De overgrote meerderheid van moeders en kinderen wisselt emotionele steun uit, of zij nu Nederlands zijn of een migratieachtergrond hebben. Ook onder migranten van wie de moeder in het herkomstland woont, wordt door verreweg de meesten contact gehouden en emotionele steun uitgewisseld. Slechts voor een klein aantal moeders en kinderen lijkt een grote afstand samen te vallen met een grote emotionele afstand.

Praktische steun verschilt wel

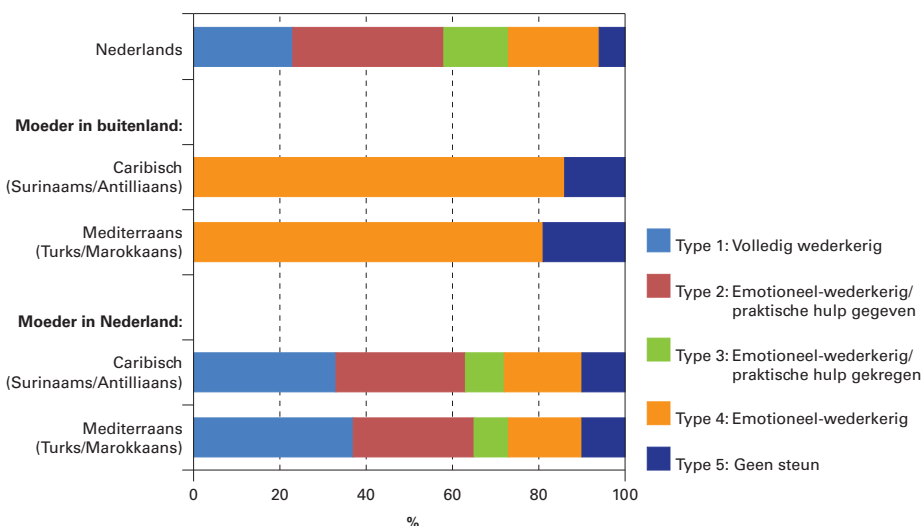
Als we kijken naar praktische steun en de richting waarin deze wordt verleend, zijn de verschillen groter (zie figuur). In tegenstelling tot moeders en kinderen die beiden in Nederland wonen, is er in een transnationale context geen sprake van regelmatige praktische hulp. Maar de rol van praktische steun verschilt ook tussen Nederlanders en migranten die net als hun moeder in Nederland wonen. Passend bij het gegeven dat veel niet-Westerse immigranten uit sterk familiegeoriënteerde

samenlevingen komen waar bovendien meer materiële noodzaak is om voor elkaar te zorgen, zien we bij migranten een groter belang van wederkerigheid in emotionele én praktische zin. Bij Nederlanders komen juist de minder 'traditionele' vormen van hulp geven vaker voor: kinderen krijgen praktische steun terwijl ze deze niet geven, of moeder en kind wisselen alleen emotionele steun uit. Het geven van praktische hulp lijkt ook te maken te hebben met specifieke zorgbehoeftes in bepaalde levensfasen. Vooral jongvolwassen kinderen (18-30 jaar) wisselen praktische steun uit met hun moeder. Oudere volwassen kinderen (45 jaar of ouder), wier ouders op leeftijd raken, zijn eerder hulpgevers.

Acculturatie

Er zijn ook moeders en kinderen die elkaar helemaal geen steun geven, noch in praktische noch in emotionele zin. Deze situatie is over het algemeen zeldzaam, maar komt vaker voor bij migrantenfamilies. Dat kan een gevolg zijn van problemen rondom het migratieproces, zoals de verschillende snelheden waarmee kinderen en ouders zich aanpassen aan het vestigingsland. Als we dieper ingaan op de vraag hoe acculturatie familierelaties verandert, zien we dat een sterkere oriëntatie op Nederland uiteenlopende effecten kan hebben. Zo vinden we dat migranten die positiever zijn over het idee dat hun kind met een Nederlander trouwt eerder een afstandelijke relatie met hun moeder hebben. Maar migranten die bijvoorbeeld Sinterklaas vieren met hun gezin onderhouden eerder een volledig-wederkerige relatie met hun moeder dan degenen die niet meedoen aan dit Nederlandse feest.

Type (trans)nationale moeder-kindrelaties per herkomstgroep (%)

Bron: Netherlands Kinship Panel Study (NKPS).

Hoewel er bij migranten dus een sterkere tweedeling lijkt te zijn met aan de ene kant meer volledig-wederkerige en aan de andere kant meer afstandelijke moeder-kind relaties, springen de overeenkomsten tussen Nederlanders en migranten het meest in het oog. Onze resultaten wat betreft acculturatie wijzen er op dat verschillen niet te maken hoeven te hebben met een minder sterkere betrokkenheid bij Nederland. Het onderhouden van meer 'traditionele' familierelaties onder migranten lijkt heel goed te kunnen samengaan met een sterkere oriëntatie op Nederland.

De resultaten zijn onderdeel van het project 'FaMiLife – Families of migrant origin - a life course perspective' gefinancierd door de European Research Council (ERC).

Ilse Rooyackers, NIDI, e-mail: rooyackers@nidi.nl
Helga de Valk, NIDI, e-mail: valk@nidi.nl